

Юлія Нодь,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ
ORCID: 0009-0000-6239-4533
nagy.julia.b20un@kmf.org.ua

Єлизавета Барань,
доктор філософії,
доцент кафедри філології
Закарпатського угорського інституту імені Ференца Ракоці ІІ
ORCID: 0000-0001-8395-5475
barany.erszebet75@gmail.com

ПОЛЬСЬКА МОВА ЯК СКЛАДОВА В МОВНОМУ ЛАНДШАФТІ МІСТА ТУРКА

Статтю присвячено аналізу особливостей мовного ландшафту міста Турка Самбірського району Львівської області. Описано факти історії міста, звернено увагу на культурні особливості для розуміння сучасного мовного ландшафту. Зазначено, що географічне положення Турки було сприятливим для розвитку торгівлі в минулому, оскільки через неї проходив торговий шлях із Польщі в Угорщину, а отже й для контактування між представниками різних національностей. Огляд історичних даних дозволив краще зрозуміти та належно оцінити культурне надбання міста, його важливість у відтворенні історичної пам'яті та ідентичності громади.

Наголошено на тому, що місто Турка має своєрідну історію, культуру, яка впродовж століть розвивалася під впливом інших культур. На формування сучасного мовного ландшафту міста в різні історичні періоди впливала польська, німецька та єврейська культури. У 1862 році в місті відкрито державну чотирикласну школу з польською мовою навчання, хоча українське населення за кількістю перевищувало польське. Сьогодні функціонують три заклади загальної середньої освіти та професійний ліцей, у яких навчання проводять державною мовою.

У процесі аналізу мовних знаків виявлено, що в місті Турка домінують одномовні українськомовні написи. Однак у мовному ландшафті населеного пункту зафіксовано й використання інших мов, зокрема польської та англійської. Двомовні українсько-польські написи відображають історичні, культурні та мовні особливості цього регіону. Символічні написи англійською відчиняють двері міста до європейської спільноти. Через жахливі події ХХ століття майже повністю зруйновано синагогу. Написів мовою івриту не збереглося.

Німецької мови на символічних написах не виявлено.

Аналіз мовного ландшафту міста Турка дозволяє не лише краще зрозуміти культурну та історичну спадщину регіону, а й відкриває можливості для подальшого дослідження впливу мовного середовища на формування ідентичності та взаєморозуміння між різними культурами.

Ключові слова: мовний ландшафт, місто Турка Львівської області, символічні написи, двомовність, багатомовність

Júlia Nagy, Erzsébet Bárány. Język polski jako element krajobrazu językowego miasta Turka
Artykuł poświęcony jest analizie cech krajobrazu językowego miasta Turka w rejonie samborskim
obwodu lwowskiego. Opisano fakty z historii miasta, zwrócono uwagę na cechy kulturowe istotne
dla zrozumienia współczesnego krajobrazu językowego miasta. Wskazano, że położenie
geograficzne Turki sprzyjało rozwojowi handlu w przeszłości, ponieważ przebiegał przez nią szlak
handlowy z Polski na Węgry, co sprzyjało także kontaktom między przedstawicielami różnych

narodowości. Przegląd danych historycznych pozwolił lepiej zrozumieć i właściwie ocenić dziedzictwo kulturowe miasta oraz jego znaczenie dla odtworzenia pamięci historycznej i tożsamości lokalnej społeczności.

Podkreślono, że miasto Turka posiada osobliwą historię i kulturę, która przez wieki rozwijała się pod wpływem innych kultur. Na kształtowanie się współczesnego krajobrazu językowego miasta w różnych okresach historycznych wpływały kultury polska, niemiecka i żydowska. W 1862 roku w mieście otwarto państwową czteroklasową szkołę z językiem wykadowym polskim, mimo że ludność ukraińska liczebnie przewyższała polską. Obecnie w mieście działają trzy ogólnokształcące placówki edukacyjne oraz liceum zawodowe, w których nauczanie odbywa się w języku państwowym.

W trakcie analizy znaków językowych stwierdzono, że w Turce dominują jednojęzyczne napisy w języku ukraińskim. Jednak w krajobrazie językowym miasta zaobserwowano również użycie innych języków, w szczególności polskiego i angielskiego. Dwujęzyczne napisy ukraińsko-polskie odzwierciedlają historyczne, kulturowe i językowe cechy tego regionu. Symboliczne napisy w języku angielskim otwierają miasto na społeczność europejską. Z powodu tragicznych wydarzeń XX wieku synagoga została niemal całkowicie zniszczona. Nie zachowały się napisy w języku hebrajskim. Nie odnotowano również napisów w języku niemieckim.

Analiza krajobrazu językowego miasta Turka pozwala nie tylko lepiej zrozumieć dziedzictwo kulturowe i historyczne regionu, ale także otwiera możliwości do dalszych badań nad wpływem środowiska językowego na kształtowanie się tożsamości oraz wzajemne zrozumienie między różnymi kulturami.

Słowa kluczowe: krajobraz językowy, miasto Turka w obwodzie lwowskim, napisy symboliczne, dwujęzyczność, wielojęzyczność

Júlia Nagy, Erzsébet Bárány. The Polish Language as a Component of the Linguistic Landscape of the town of Turka

The article is dedicated to analyzing the features of the linguistic landscape of the town of Turka, located in the Sambir district of the Lviv region. It provides historical insights into the town and highlights its cultural characteristics to better understand the contemporary linguistic environment of Turka. It is noted that Turka's geographical location was historically favorable for trade, as a trade route from Poland to Hungary passed through it, facilitating contact among representatives of various nationalities. A review of historical data contributes to a deeper understanding and more accurate assessment of the town's cultural heritage and its role in preserving historical memory and community identity.

The article emphasizes that Turka possesses a unique history and culture, shaped over centuries under the influence of diverse cultures. The development of the town's current linguistic landscape was influenced, at different historical stages, by Polish, German, and Jewish cultures. In 1862, a state four-grade school with Polish as the language of instruction was opened in the town, despite the Ukrainian population outnumbering the Polish. Today, three general secondary education institutions and a vocational lyceum operate in the town, all offering instruction in the state language.

An analysis of linguistic signs reveals that monolingual Ukrainian inscriptions dominate in Turka. However, the town's linguistic landscape also includes other languages, particularly Polish and English. Bilingual Ukrainian-Polish inscriptions reflect the region's historical, cultural, and linguistic characteristics, while symbolic inscriptions in English connect the town to the broader European community. Due to the tragic events of the 20th century, the synagogue was almost completely destroyed, and inscriptions in Hebrew have not been preserved. The German language is also absent from the town's present-day linguistic landscape.

The analysis of Turka's linguistic landscape provides not only a deeper insight into the region's cultural and historical heritage but also opens opportunities for further research into the influence of the linguistic environment on identity formation and intercultural understanding.

Key words: linguistic landscape, town of Turka (Lviv region), symbolic inscriptions, bilingualism, multilingualism

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими й практичними завданнями. Кожний регіон має свої унікальні мовні особливості, які відображають його історію, культуру та взаємодію з іншими національними чи етнічними групами. Місто Турка має своєрідну історію, культуру, яка зазнала впливу культури сусідів та інших народів. Це відображено в мовному ландшафті міста та в мововживанні його мешканців.

У соціолінгвістиці термін «мовний ландшафт» (англійською «Linguistic landscape») уживається як сукупність офіційних дорожніх знаків, рекламних вивісок, географічних назв, назв вулиць та площ, офіційних таблиць комерційних і урядових установ, бланків та документів офіційного діловодства тощо [7, с. 5; 1, с. 101].

Метою дослідження є аналіз особливостей мовного ландшафту міста Турка Львівської області. Прагнемо розкрити унікальність мовного ландшафту цього населеного пункту, пояснити її роль у формуванні мовної ідентичності та культурного спадку регіону. Аналіз мовного ландшафту міста Турка дозволяє не лише краще зрозуміти культурну та історичну спадщину регіону, а й відкриває можливості для подальшого дослідження впливу мовного середовища на формування ідентичності та взаєморозуміння між різними культурами.

Виклад основного матеріалу. Методика вивчення мовного ландшафту. Науковці зазначають, що методика вивчення мовного ландшафту ще тільки формується. На це вказує й те, що ні в численних збірниках, присвячених цій темі, ні в журналі «Linguistic Landscape: An International Journal» не викристалізувався такий методичний підхід, дотримання якого стало б загальноприйнятним та очікуваним для дослідників цієї сфери [1, с. 103]. Уже перші дослідження в цій царині визначили дві базові функції написів, що з'являються в публічному просторі: комунікативну та символічну [2, с. 7]. Мета комунікативної функції – писати для того, щоб донести інформацію до людей. А. Берегсасі та С. Черничко наголошують на тому, що у випадку написів, які виконують винятково комунікативну функцію, доцільно, щоб ті, що є авторами таблиць і написів, подавали інформацію тією мовою (чи мовами), якою (чи якими) вона може бути донесена цільовій аудиторії. Однак, як вважають автори, мета символічних написів значно глибша, ніж просто донесення інформації до читачів, адже символічні написи, крім базової інформації, містять певний додатковий підтекст [2, с. 8].

А. Павленко зазначає, що до мовного ландшафту можна й потрібно застосовувати не тільки синхронний підхід [8]. Коли публічний громадський простір перебуває в постійних змінах, у русі, то саме дослідження мовного ландшафту насамперед через фотографію, яка здатна зафіксувати мить, – є статичним. Але сам мовний ландшафт не статичний, а динамічно змінний [8, с. 253].

З історії міста Турка. Населений пункт розташований на лівому березі річки Стрий у мальовничому куточку Львівщини, хоч і є найменшим районним центром регіону, зате привертає увагу завдяки своїй поважній історії та особливому бойківському колориту, яким сповнений кожен куточок міста.

Існує дві версії про походження назви Турки. Згідно з першою, місто отримало назву через наявність первісних диких биків, турів, які паслися на прибережних рівнинах. За другою версією, назва має походження від слова *тур'я* чи *турія*, що вказує на ворота, що стояли на в'їзді в місто [6, с. 22].

Нікому точно не відомо, коли саме було засновано велике поселення, назване згодом Туркою. Та все ж багато хто з істориків схильний думати, що сталося це після того, як татари зруйнували 1241 року Самбір. Тоді ж, рятуючися від ворога, гурт самбірчан піднявся вгору по Дністру в гори, куди їхні князі ще здавна їздили на полювання, і тут оселився. Село ж Турка, що належало панам Турецьким, знаходилося в місцині, де нині розташовані поля, звані Старим селом. Про ті часи нагадують залишки старого цвинтаря, збережені до наших

днів [6, с. 31]. Територія Турки служила торговим шляхом, який з'єднував Прикарпаття із Закарпаттям та сусідніми країнами, про що свідчить знайдений скарб бронзових мечів другої половини II тисячоліття до н. е. у районі села Комарники на південь від Турки [6, с. 32].

Село належало до королівських маєтків. У 1431 році король Владислав II, Ягайло, надав привілей на володіння Туркою і навколишніми землями по берегах ріки Стрию феодалові Ваньчі та його синам Хотькові, Іванкові та Янкові. Вони прибули з волоських земель і тому в джерелах інколи називалися волохами, проте це були українські пани. У 1538 році в Турці проведено розмежування королівських і шляхетських земель. Більшість земель була власністю шляхтичів [6, с. 24].

Фотографія № 1. Турка кінця XIX ст. (джерело: [Електронний ресурс: <https://мандри.укр/турка>])

В описах кінця XVII століття говориться, що Турка була поділена між кількома шляхтичами [дет. про це: 3, с. 55]. На південь від Турки, приблизно на кордоні із Закарпатською областю, розташовувався кордон Речі Посполитої з Угорським королівством. Це спричинило часті напади угорських феодалів на Турку й навколишні села. Один із таких нападів відбувся в 1698 році. У 1709 році місто Турка зазнало руйнувань від шведів, а через рік стало об'єктом нападу з боку угорських феодалів [3, с. 104].

Географічне положення Турки було сприятливим для розвитку торгівлі, оскільки через неї проходив торговий шлях з Польщі в Угорщину. Калиновський, власник Турки, використав цю можливість і в 1730 році отримав привілеї, що надавали Турці статус міста.

Восени 1744 року Олекса Довбуш, легендарний герой національно-визвольного руху на західно-українських землях, розпочав свій похід із Чорногори в Західне Прикарпаття. У жовтні того ж року він перейшов у Перемишльські гори й наблизився до Турки. Народні перекази зберегли історії про перебування Олекси Довбуша в цих місцях, указуючи, що він та його загін переховувалися на Чорній або Лисій горах неподалік від Турки, звідки нападав на магнатів. [5, с. 15].

У 1729 році Турка разом зі Звіринцем стає власністю Яна Антонія Каліновського – чесника Галицького. Отримавши місто, він одразу ж береться за розвиток торгівлі. Раніше тутешнім людям доводилося ярмаркувати аж у Самборі чи Сколе. Та при ньому до Турки стало наїжджати багато купців з товаром. Полегшувало справу й те, що тут проходив шлях на Угорщину. Купці з Турки регулярно виїздили в інші міста Галичини та на Закарпаття для закупівлі товарів, сприяючи розвитку торгівлі й економічному зростанню регіону. Така активна діяльність відіграла важливе значення Турки як торговельного центру [дет. про це: 6, с. 34–35].

У 1772 році Турка, як і вся Галичина, потрапила під владу австрійської імперії. У той час це було невелике містечко. Місто швидко розвивалося. У цей час тут проживало 3142 мешканці. У 1880 році кількість мешканців зросла до 4634 осіб, з них 1786 – українців. Крім того, тут жили поляки, євреї, німці та представники інших національностей [6, с. 56].

У 1862 році в місті була відкрита державна чотирикласна школа з польською мовою навчання, хоча польське населення становило значно менший відсоток порівняно з українським. У місті діяли дві однокласні початкові школи з польською та українською

мовами навчання (у Звіринці і Слободі), одна чотирикласна початкова школа з п'ятьма вчителями також з польською та українською мовами навчання (у Горішній Турці), а також дві семирічні школи (жіноча і чоловіча) із польською мовою навчання, у яких працювало 27 учителів. Через матеріальні нестатки не всі діти могли отримати освіту. Наприклад, у 1935 році 345 дітей, чий батьки були безробітними, стикалися з голодом і ніколи не відвідували школу. У 1938 році 60 найбідніших учнів міста ніколи не мали взуття, і не могли ходити до школи [дет. про це: 6, с. 36].

У наведеній нижче таблиці дамо коротку характеристику населення міста Турка за рідною мовою та віросповіданням станом на 1931 рік:

Таблиця 1.

Характеристика населення міста Турка станом на 1931 рік

Загальна кількість осіб	Віросповідання				Рідна мова				
	Рим.-кат.	Грек.-кат.	Євр.	інші	Польськ.	Укр.	Рос.	Євр.	інші
10 084	1706	4211	4117	33	3977	1446	1571	3056	25

Джерело: (Юсипович І. Турківщина: за завісою століть)

Турку називають неофіційною столицею Бойківщини, адже саме на цій місцевості селилися перші представники цього племені. Раз на п'ять років у Турці проходять Всесвітні Бойківські фестини – міжнародний етнічний фестиваль, на який з'їжджаються бойки з усього світу. Нині у приміщенні міської ратуші Турки діє музей «Бойківщина», експозиція якого висвітлює головні історичні події краю та повсякденне життя його жителів.

Фотографія № 2. Музей «Бойківщина» (власне фото)

Фотографія № 3. Турка з пташиного польоту (джерело: [Електронний ресурс: <https://karpatium.com.ua/naseleni-punkty/misto-turka>])

Місто Турка особливе історією та культурною спадщиною. Засноване ще в середньовіччі, воно пройшло через різноманітні історичні етапи, зокрема й період австро-угорської та польської влади, а також важкі часи під час Другої світової війни та після неї.

Аналіз мовного ландшафту міста Турка Самбірського району

У наш час у місті Турка Самбірського району проживають здебільшого представники української національності. Однак частина мешканців розмовляє і польською мовою. При в'їзді та виїзді бачимо напис українською та польською мовами [фото № 4; 5]. На фото № 6

при в'їзді в місто велично височить назва міста, вирізьблена на камені. На фото № 7 бачимо герб міста, який теж знаходиться при в'їзді.

Фотографія № 4. Двомовний напис при в'їзді

Фотографія № 5. Двомовний напис при виїзді

Фотографія № 6. Назва на камені

Фотографія № 7. Герб міста

Фотографія № 8. Напис тільки українською мовою

Назви вулиць у місті здебільшого написані українською мовою, проте знайшли кілька англійською. На фотографії № 13 назву вулиці виписано повністю, тоді як на інших – у скороченій формі.

Фотографія № 9. Двомовний напис

Фотографія № 10. Двомовний напис

Фотографія № 11. Двомовний напис

Фотографія № 12. Двомовний напис

Фотографія № 13. Напис тільки українською

Фотографія № 14. Напис тільки українською

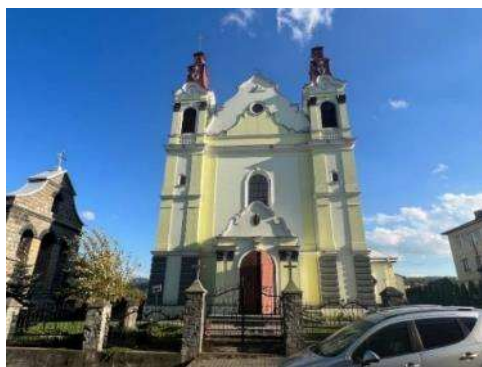
Костел Успення Пресвятої Діви Марії. У 1730 році місцевий землевласник Антоній Калиновський запросив до міста монахів ордену Єзуїтів, які побудували там храм та комплекс келій. Початково храм був зроблений з дерева, але в 1914 році пройшов реконструкцію та набув сучасного вигляду. У 1927 році перемиський єпископ Анатолій Новак освятив костел титулом Успення Пресвятої Діви Марії. Після Другої світової війни храм було закрито. Але в 1992 році костел було повернуто католицькій громаді, яка відновила храм. Нині він відомий як Каплиця адорації пресвятих дарів Святого Піо [фото № 15; 16]. Служби теж проводять польською мовою.

Фотографія № 15. Двомовний напис (українською і польською)

Фотографія № 16. Двомовний напис (українською і польською)

Фотографія № 17. Каплиця у місті Турка

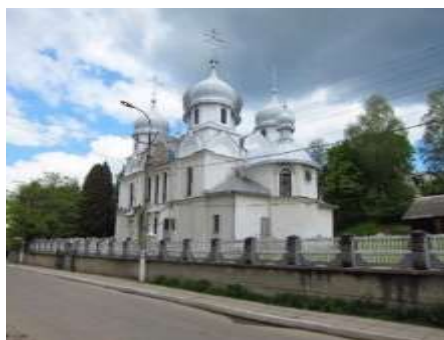
Фотографія № 18. Напис тільки польською мовою

Греко-католицька церква Святих апостолів Петра і Павла знаходиться в центрі міста. Це мурована з цегли монументальна споруда. Службу проводять українською мовою.

Церква Покрови Пресвятої Богородиці. Спочатку це був дерев'яний храм греко-католицької спільноти. Однак, у 1953 році цей храм був спалений унаслідок умисного підпалу, який став частиною акцій радянської влади проти релігійних об'єктів на території Західної України [4, с. 158–159]. Після цієї події церква була відновлена й стала частиною православної громади [фото № 20].

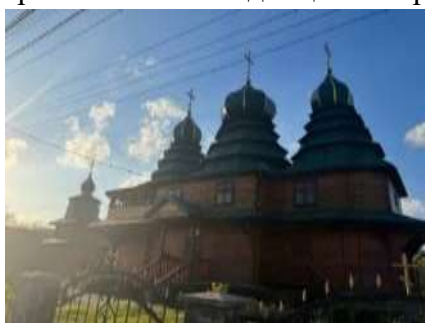
Фотографія № 19. Греко-католицька церква

Фотографія № 20. Православна церква

Враховуючи, що Турка знаходиться серед лісів, саме її положення зобов'язало мати чимало дерев'яних храмів. Церква Успення Пресвятої Богородиці – дерев'яна церква, збудована в 1750 році. За переказами жителів, на місці храму раніше стояла велика церква, яку нібито допомагали будувати запорізькі козаки, йдучи в 1648 році на Закарпаття. На сьогодні в ній службу проводять українською мовою [фото № 21].

Церква Святого Миколая розташована неподалік від центру міста, на цвинтарі в урочищі «на Лікти». Вона збудована в 1776 році [фото № 22]. За легендою, місце побудови церкви віряни вибрали після знакового випадку: під час раптової бурі біля двох пастухів, які випасали худобу в Середній Турці, упав хрест. Як з'ясувалося, вітер зірвав його й переніс з церкви, що стояла на протилежному кінці Турки – в Старому Селі. У 1971 році її відреставровано. На сьогодні це теж православна церква [4, с. 160–161].

Фотографія № 21. Дерев'яна церква

Фотографія № 22. Дерев'яна церква

На жаль, останні події в Україні, а саме Революція гідності, російська агресія проти України, а найжахливіше – напад росії на Україну, не залишили байдужими жителів Турківщини. Турка – патріотичне місто, тому при в'їзді в місто, ми бачимо пам'ятну дошку Героям Небесної Сотні. Це знак відважним активістам, які загинули під час подій Євромайдану. На пам'ятній дошці написано: «Наші герої – наші земляки». Тут є список українських воїнів – уродженців Турківщини, що віддали своє життя, захищаючи свою Батьківщину, у війні проти російських окупантів.

Фотографія № 23. Пам'ятна дошка Героям Небесної Сотні

Фотографія № 24. Пам'ятна дошка на вічну пам'ять про наших воїнів

На дошці читаємо слова Тараса Шевченка: «І вам слава, сині гори, кригою окуті, І вам, лицарі великі, Богом не забуті, Борітеся – поборете, вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава і воля святая». У місті встановлено пам'ятні дошки, плакати та пам'ятники героям, які боролися за незалежність України, та тим, які загинули в радянсько-афганській війні в Афганістані.

Фотографія № 25. Плакат героям

Фотографія № 26. Пам'ятник героям

Фотографія № 27. Пам'ятник героям, які загинули в Афганістані

У місті функціонують три заклади загальної середньої освіти:

- Турківський ЗЗСО І–ІІІ ст. № 1 – є найдавніший. Мова навчання українська. Кількість учнів – 427; кількість персоналу – 45; класів – 17, один інклюзивний клас – навчається в ньому один учень. Школа знаходиться поблизу костелу.
- Школа-інтернат, із 2017 року перейменована на Турківську гімназію № 1 імені Олександра Ільницького. Названо на честь воїна, котрий навчався тут. Ільницький Олександр Йосифович (позивний «Барні») – капітан поліції, загинув 9 січня 2016 р. у селищі Займище Донецької області. Біля цієї школи стоїть пам'ятник Тарасу Шевченку. Мова навчання – українська.
- Турківський ЗЗСО – ліцей з дошкільним відділенням, початковою школою та гімназією. Кількість учнів – 366, персоналу – 47, класів – 20, із них 5 інклюзивних, у якому навчаються 7 учнів. Мова навчання – українська.

Фотографія № 28. Школа № 1

Фотографія № 29. Гімназія № 1 імені О. Льницького

Фотографія № 30. Напис перед входом до гімназії № 1

Фотографія № 31. Пам'ятник воїну на стіні школи

Фотографія № 32. Турківський ЗЗСО

Фотографія № 33. Напис на стіні дошкільного та загальноосвітнього закладу освіти

Турківський професійний ліцей з українською мовою навчання, заснований у 1966 році, є ключовим освітнім закладом для підготовки фахівців не лише в галузі енергетики, а й в інших царинах. Ліцей широко спеціалізується на підготовці фахівців різних напрямків, зокрема: візажистів та перукарів, які здійснюють роботу в царині краси, стилю; слюсарів-інструментальників; електрогазозварників; слюсарів з ремонту колісних транспортних засобів, які відповідають за обслуговування та ремонт автомобілів. Такий різноманітний спектр спеціальностей дозволяє ліцею забезпечувати ринок праці кваліфікованими кадрами в різних галузях промисловості та послуг.

Фотографія № 34. Турківський професійний ліцей

Фотографія № 35. Напис ліцею

Турківщина багата на культурно-історичні пам'ятки, що робить її подібною до невеликих європейських столиць. Дерев'яна Ратуша, споруджена в 1731 році, є однією з перших визначних пам'яток регіону. Ця двоповерхова будівля служила для радників та виборного президента Турки. У своїй історії вона використовувалася як міська канцелярія, готель і корчма [3, с. 7–13].

У 1907 році Ратушу було перебудовано, замінивши дерев'яну конструкцію цегляною. Проте, вона й після цього залишилася місцем функціонування органів самоврядування. У будівлі знаходиться Народний музей «Бойківщина», де представлена історія та культура цього регіону. Експозиція музею вміщує різноманітні експонати та фотографії, розповідаючи про минуле й сучасне Турківщини. Тут є старовинні предмети побуту та одяг, що допомагають уявити життя минулих поколінь. Також у музеї є матеріальні цінності української діаспори, що свідчить про зв'язок цього регіону з українською культурою та ідентичністю, яка перетримується і розвивається через віки. Сучасна міська рада виглядає так:

Фотографія № 36. Сучасна ратуша

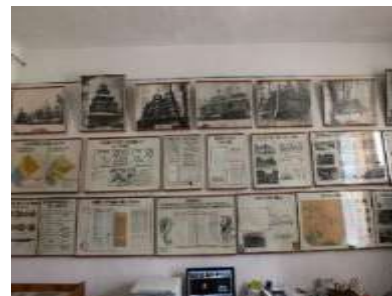
Фотографія № 37. Напис на стіні міської ради державною мовою

Фотографія № 38. Напис на стіні музею «Бойківщина»

Фотографія № 39. Одяг та побутові речі в музеї

Фотографія № 40. Історія Турки в музеї

Як відомо, синагога в Турці відігравала важливу роль як місце релігійних обрядів та спільнотного життя єврейської громади. З її двоярусною будовою та багатьма прилеглими спорудами, синагога стала не лише місцем молитви, а й центром культурного та релігійного

життя. Єврейська громада Турки мала всі умови для розвитку й релігійного життя, аж доки 1916 року російські солдати в I Світовій війні частково не знищили її.

Сумні події спіткали синагогу в 1942–1943 рр.: у всіх чотирьох частинах синагоги розмістилося єврейське гетто, там мордували місцевих євреїв, звідти їх відправляли на розстріл або в концтабори. Після війни синагогу не відновлено як релігійний об'єкт. Замість цього її приміщення використовувалося з іншою метою, зокрема як столярна майстерня [3, с. 14–15]. Історія синагоги в Турці є пам'ятником трагічних подій минулого, наполегливості духу спільноти, яка продовжує існувати та пристосовуватися до складних умов.

Фотографія № 41. Синагога

Фотографія № 42. Синагога здалеку

Окрасою міста є два величних пам'ятники, що втілюють в собі національну гордість та історичну спадщину України. Перший з них – пам'ятник видатному українському поетові Тарасу Григоровичу Шевченкові, який символізує вічну любов до рідної землі, українського слова. Другий – статуя визначного борця за незалежність України, Степана Бандери, котрий втілює дух відданості й мужності тих, хто бореться за свободу та незалежність своєї країни. Ці пам'ятники стали не лише окрасою міста, а й символом його духовної сили, історичного значення. Вони нагадують про важливість патріотизму та національної самосвідомості серед жителів.

Фотографія № 43. Пам'ятник Тарасу Шевченкові

Фотографія № 44. Пам'ятник Степану Бандері

У місті є дві бібліотеки, у якій читачі можуть знайти книги для саморозвитку або просто цікаві книги.

Фотографія № 45. Книгарня № 1

Фотографія № 46. Дитяча бібліотека

Назви крамниць є особливими. Магазин «Сонько» – у ньому кожен може знайти все необхідне для комфортного сну та відпочинку. Від різноманітних подушок до затишних пледів, тут наявний широкий асортимент товарів, спрямованих на покращення якості сну та відновлення енергії. Назва «Сонько» влучно виражає суть магазину, адже вона відображає усвідомлення важливості відпочинку та догляду за сном. Найменування особливо привабливе для тих, хто цінує сон, хоче знайти товари, які відповідають їхнім потребам і бажанням.

Стоматологічний кабінет «Усмішка» – місце, де кожен крок до здоров'я супроводжується усмішкою.

Фотографія № 47. Стоматологічний кабінет «Усмішка»

Фотографія № 48. Крамниця «Сонько»

Магазини «Торбинка» і «Рукавичка» – це місця, у яких можна знайти все необхідне для приготування смачних страв. У них широкий вибір продуктів харчування. Назви додають магазинам затишку та домашньої атмосфери.

Фотографія № 49. Крамниця «Торбинка»

Фотографія № 50. Крамниця «Рукавичка»

Крамниця «Либідь», названа на честь сестри Кия, Щека та Хорива, які заснували місто Київ, є ще одним унікальним магазином у цьому місті. Тут можна знайти різноманітні продукти харчування, що задовольняють потреби мешканців. Магазин «Продуктова скриня» пропонує асортимент продуктів харчування в невеликих кількостях. Близькість до дому робить «Либідь» і «Скриню» популярними серед жителів, які можуть швидко зробити покупки, якщо виникла необхідність. У закладі «Багата Хата» – можна придбати промислові товари, зокрема свіжі продукти, консерви та інші необхідні товари для господарства.

Фотографія № 51. Крамниця «Скриня»

Фотографія № 52. Крамниця «Либідь»

Фотографія № 53. Крамниця «Багата хата»

Вибір продуктів у магазинах «М'ясна комора» та «Сімейна пекарня» визначений їхньою спеціалізацією та професійним підходом до виробництва. У «М'ясній коморі» пропонують широкий вибір м'ясних виробів: від свіжого м'яса до готових страв. «Сімейна пекарня», заснована місцевою родиною, відома смачними випічками та домашніми рецептами.

Фотографія № 54. Крамниця «М'ясна комора»

Фотографія № 55. Сімейна пекарня

Висновки. Мовний ландшафт – це своєрідний мовний пейзаж, який формується за участю різноманітних мовних елементів, таких як географічних назв, назв вулиць та площ, офіційних таблиць комерційних і урядових установ, вивісок, таблиць тощо в громадському просторі. Вивчення мовного ландшафту дозволяє виявити домінантні мови в певному населеному пункті, а також тенденції їхнього використання та взаємодії.

Для розуміння сучасного мовного ландшафту міста Турка Самбірського району Львівської області важливо описати історію і культурні особливості поселення. Аналіз історичних об'єктів дозволив краще зрозуміти та належно оцінити культурне надбання міста, його важливість у відтворенні історичної пам'яті та ідентичності громади.

Лінгвальна картина міста Турка є унікальною. Тут знаходимо здебільшого одномовні написи, що свідчить про домінування державної мови. Також зафіксовано використання й інших мов, зокрема польської та англійської. Двомовні українсько-польські написи відображають історичні, культурні та мовні особливості цього регіону. Символічні написи англійською відчиняють двері міста до європейської спільноти. Результати дослідження дозволили отримати глибше розуміння мовного ландшафту цієї місцевості та його впливу на культурну й соціальну динаміку жителів. Викладене вище підтверджує, що загальна мовна картина міста Турка залежить від історичних, культурних та соціальних факторів.

Список використаних джерел та літератури

1. Бересасі А., Газдаг В., Черничко С. Методика досліджень у сфері мовного ландшафту (на основі міжнародного досвіду). *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство) : зб. наук. пр. / гол. ред. Є. Б. Барань. Вінниця: ТОВ «Фірма Планер», 2022. Вип. 35. С. 99–112.*
2. Бересасі А., Черничко С. Гроші та (мовна) політика. Візуальна конструкція мовної політики на банкнотах на території сучасного Закарпаття. *Будапешт–Берегово : Терміні, 2020. 120 с.*
3. Гайда Ю. І. Турка – нова столиця Бойківщини: туристичний путівник. Ужгород : Патент, 2006. 104 с.
4. Слободян В. Церкви Турківського району. Ілюстрований каталог. Львів, 2003. 200 с.
5. Сокіл В. В. Писана керниця. Львів : Інститут народознавства НАН України, 1994. 206 с.
6. Юсипович І. Турківщина: за завісою століть. Львів : Край, 1993. 112 с.
7. Blommaert J. Chronicles of complexity: Ethnography, superdiversity and linguistic landscapes. 2012. 151 p.
8. Pavlenko A. Language Conflict in Post-Soviet Linguistic Landscapes. *Journal of Slavic Linguistics*. 2009. 17 (1–2). Pp. 247–274.

References (translated & transliterated)

1. Berehsasi, A., Hazdah, V., Chernychko, S. (2022). *Metodyka doslidzhen u sferi movnoho landshaftu (na osnovi mizhnarodnoho dosvidu)* [Research Methodology in the Field of Linguistic Landscape (Based on International Experience)]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Filolohiia (movoznavstvo) – Scientific notes of the Mykhailo Kotsiubynskyi Vinnytsia State Pedagogical University. Series: Philology (linguistics), (issue 35), (pp. 99–112). Ye. B. Baran (Ed.). Vinnytsia: TOV "Firma Planer" [in Ukrainian].*
2. Berehsasi, A., Chernychko, S. (2020). *Hroshi ta (movna) polityka. Vizualna konstruktsiia movnoi polityky na banknotakh na terytorii suchasnoho Zakarpattia* [Money and (Language) Policy: The Visual Construction of Language Policy on Banknotes in the Territory of Modern-Day Zakarpattia]. *Budapest–Berehovo: Termini [in Ukrainian].*
3. Haida, Yu. I. (2006). *Turka – nova stolytsia Boikivshchyny: turystychnyi putivnyk* [Turka – the New Capital of Boykivshchyna: A Tourist Guide]. *Uzhhorod: Patent [in Ukrainian].*
4. Slobodian, V. (2003). *Tserkvy Turkivskoho raionu. Iiustrovanyi kataloh* [The Churches of the Turka District. Illustrated catalog]. *Lviv [in Ukrainian].*
5. Sokil, V. V. (1994). *Pysana kernytsia* [Painted Well]. *Lviv: Instytut narodoznavstva NAN Ukrainy [in Ukrainian].*
6. Yusypovych, I. (1993). *Turkivshchyna: za zavisoiu stolit* [Turkivshchyna: Behind the Veil of Centuries]. *Lviv: Krai [in Ukrainian].*
7. Blommaert, J. (2012). *Chronicles of complexity: Ethnography, superdiversity and linguistic landscapes* [in English].
8. Pavlenko, A. (2009). *Language Conflict in Post-Soviet Linguistic Landscapes. Journal of Slavic Linguistics*, 17 (1–2), 247–274 [in English].

Статтю отримано 18.04.2025 року.

Прийнято до друку 16.06.2025 року.